DECIZIA DE PUNERE ÎN APLICARE (UE) 2020/1142 A COMISIEI

din 29 iulie 2020

privind prelungirea supravegherii mai stricte pentru Grecia

[notificată cu numărul C(2020) 5086]

(Numai textul în limba greacă este autentic)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene,

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 472/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind consolidarea supravegherii economice și bugetare a statelor membre din zona euro care întâmpină sau care sunt amenințate de dificultăți grave în ceea ce privește stabilitatea lor financiară ([1]), în special articolul 2 alineatul (1),

întrucât:

(1) Ca urmare a expirării asistenței financiare din cadrul Mecanismului european de stabilitate la 20 august 2018, Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1192 a Comisiei ([2]) a activat o supraveghere mai strictă pentru Grecia pentru o perioadă de șase luni, începând cu 21 august 2018. Supravegherea mai strictă a fost ulterior prelungită de trei ori ([3]), de fiecare dată pentru o perioadă suplimentară de șase luni, ultima dată începând de la 21 februarie 2020.

(2) Începând cu 2010, Grecia a beneficiat de o asistență financiară considerabilă și, prin urmare, datoriile existente ale Greciei față de statele membre din zona euro, față de Fondul european de stabilitate financiară și față de Mecanismul european de stabilitate se ridică, în total, la 243 700 de milioane EUR. Grecia a primit sprijin financiar din partea partenerilor săi europeni în condiții preferențiale, iar, pentru a așeza datoria pe o bază mai sustenabilă, au fost adoptate măsuri specifice în 2012 și, din nou, de către Mecanismul european de stabilitate în 2017. La 22 iunie 2018, s-a ajuns la un acord politic în cadrul Eurogrupului cu privire la implementarea unor măsuri suplimentare menite să asigure sustenabilitatea datoriei. Unele dintre aceste măsuri – inclusiv transferul de sume echivalente veniturilor realizate de băncile centrale naționale din zona euro de pe urma obligațiunilor de stat ale Greciei, deținute în temeiul Acordului privind profitul din activele financiare nete și al Programului privind piețele titlurilor de valoare – pot fi convenite de două ori pe an în cadrul Eurogrupului, pe baza unui raport favorabil în cadrul supravegherii mai stricte referitor la respectarea de către Grecia a angajamentelor sale de politică ulterioare aplicării programului. În această privință, activarea primelor trei tranșe de măsuri care vizează datoria și sunt condiționate de politici a fost pusă în aplicare în urma acordului Eurogrupului din aprilie 2019, decembrie 2019, respectiv iunie 2020.

(3) Grecia și-a asumat, în cadrul Eurogrupului, angajamentul de a continua și finaliza toate reformele-cheie adoptate în contextul programului de sprijin pentru stabilitate din cadrul Mecanismului european de stabilitate (denumit în continuare „programul"), precum și de a garanta atingerea obiectivelor reformelor importante adoptate în cadrul acestui program și al programelor precedente. De asemenea, Grecia s-a angajat să implementeze acțiuni specifice în domenii precum politicile bugetare și bugetar-structurale, asistența socială, stabilitatea financiară, piața muncii și piața produselor, privatizarea și administrația publică. Aceste acțiuni specifice, care sunt prezentate într-o anexă la declarația Eurogrupului din 22 iunie 2018, vor contribui la combaterea dezechilibrelor macroeconomice excesive ale Greciei și a surselor reale sau potențiale de dificultăți economice.

(4) La 26 februarie 2020, Comisia a publicat raportul de țară pentru 2020 privind Grecia ([4]). Comisia a concluzionat că Grecia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice excesive ([5]). Deși în anumite domenii s-au înregistrat progrese vizibile, persistă vulnerabilități semnificative și efecte ale unor factori moșteniți din trecut, legate de datoria publică ridicată, de nivelul ridicat al creditelor neperformante din bilanțurile băncilor și de sectorul extern, în contextul unui potențial de creștere încă scăzut și al unei rate ridicate a șomajului. La finele anului 2019, datoria publică a Greciei se ridica la 176,6 % din produsul intern brut, acesta fiind cel mai ridicat nivel din Uniune. Poziția investițională internațională netă, de –150,6 % din produsul intern brut în 2019, rămâne considerabil de negativă, deși ea include

([1]) JO L 140, 27.5.2013, p. 1.
([2]) JO L 211, 22.8.2018, p. 1.
([3]) Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/338 a Comisiei (JO L 60, 28.2.2019, p. 17); Decizia de punere în aplicare (UE) 2019/1287 a Comisiei (JO L 202, 31.7.2019, p. 110) și Decizia de punere în aplicare (UE) 2020/280 a Comisiei (JO L 59, 28.2.2020, p. 9).
([4]) SWD(2020) 507 final.
([5]) COM(2020) 150 final.

o datorie publică externă mare, contractată în condiții foarte avantajoase. În plus, deși deficitul de cont curent a înregistrat o reducere semnificativă în ultimii ani, aceasta rămâne insuficientă pentru a sprijini reducerea într-un ritm satisfăcător a poziției investiționale internaționale nete negative importante și pentru a o aduce la niveluri considerate prudente. Cu toate că șomajul a continuat să scadă față de nivelul de vârf de 27,8 % atins în 2013, el se situa încă la 16,1 % în februarie 2020. Șomajul pe termen lung (11,9 % în al patrulea trimestru al anului 2019) și șomajul în rândul tinerilor (35,6 % în februarie 2020) rămân ridicate, deși ele au scăzut totuși în mod semnificativ în comparație cu nivelurile maxime din perioada crizei (șomajul pe termen lung atinsese un nivel maxim de 19,9 % în al doilea trimestru al anului 2014, iar șomajul în rândul tinerilor de 60,2 % în februarie 2013).

(5) La 11 martie 2020, Organizația Mondială a Sănătății a declarat, în mod oficial, epidemia de COVID-19 o „pandemie mondială". Este vorba despre o urgență majoră în materie de sănătate publică pentru cetățeni, societăți și economii. Ea reprezintă un șoc economic puternic, cu un impact negativ semnificativ asupra perspectivelor macroeconomice ale Uniunii Europene. Grecia va fi probabil foarte puternic afectată, din cauza compoziției sectoriale a economiei sale. Conform previziunilor Comisiei din vara anului 2020, recesiunea ar putea atinge [X %] în 2020, însă ea ar trebui să fie urmată de o redresare rapidă, chiar dacă incompletă, în 2021. Incertitudinea care planează asupra previziunilor rămâne ridicată. Pandemia va conduce probabil la o creștere semnificativă a datoriei publice și va inversa, în parte, scăderea șomajului observată în anii precedenți. O revenire rapidă la creștere va fi esențială pentru a preveni efectele de histerezis și a limita impactul socioeconomic al crizei. Amploarea recesiunii reflectă ponderea mare a sectorului turismului, care se confruntă cu un grad ridicat de incertitudine în ceea ce privește eliminarea restricțiilor de călătorie. De asemenea, sectorul transportului maritim și cel al transportului terestru vor înregistra probabil o contracție puternică, pe fondul contracției comerțului mondial.

(6) De la începutul pandemiei, UE și statele sale membre au luat măsuri fără precedent pentru a proteja viețile și mijloacele de subzistență. Ca răspuns la pandemia de COVID-19 și în cadrul unei abordări coordonate la nivelul Uniunii, Grecia a adoptat la timp măsuri bugetare menite să consolideze capacitatea sistemului său de sănătate, să țină sub control pandemia și să ofere ajutor persoanelor și sectoarelor celor mai afectate. UE a sprijinit eforturile naționale depuse pentru ieșirea din criza sanitară și atenuarea impactului economic. Aceasta a pus la dispoziție sume din bugetul său pentru a lupta împotriva virusului, a activat clauza derogatorie generală a Pactului de stabilitate și de creștere, a utilizat deplina flexibilitate a normelor privind ajutoarele de stat și a propus crearea unui nou instrument pentru a-i ajuta pe oameni să-și păstreze locurile de muncă, instrumentul european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (instrumentul SURE). Pe lângă măsurile luate de Banca Centrală Europeană și de Banca Europeană de Investiții, răspunsul UE prevede peste cinci sute de miliarde de euro pentru sprijinirea lucrătorilor și a întreprinderilor. În acest context, la 27 mai 2020, Comisia a propus Parlamentului European și Consiliului instituirea unui Mecanism de redresare și reziliență, cu scopul de a oferi un sprijin semnificativ pentru implementarea reformelor și a investițiilor în vederea consolidării economiilor statelor membre.

(7) Consecințele pe termen mediu și lung ale pandemiei de COVID-19 vor depinde în mod critic de promptitudinea cu care economiile statelor membre își vor reveni în urma crizei, promptitudine care va depinde, la rândul ei, de măsurile pe care statele membre le vor lua pentru a atenua impactul social și economic al crizei, cu sprijinul UE. La fel ca alte state membre, Grecia trebuie să beneficieze și ea de pachetul de măsuri de redresare al UE, care va contribui la finanțarea reformelor și a investițiilor esențiale ce vizează stimularea potențialului de creștere și sporirea rezilienței economiei. Acest lucru va împiedica, la rândul său, adâncirea decalajelor din Uniune.

(8) La 20 mai 2020, Comisia și-a publicat cea de-a șasea evaluare în cadrul supravegherii mai stricte pentru Grecia ([6]). Aceasta a concluzionat că, având în vedere circumstanțele extraordinare apărute în urma pandemiei de COVID-19, Grecia a luat măsurile necesare pentru a-și îndeplini angajamentele specifice în materie de reforme. Evaluarea a luat în considerare angajamentul ferm al autorităților elene față de instituțiile europene și a recunoscut necesitatea de a acorda prioritate politicilor axate pe implementarea unor măsuri de urgență ca reacție la pandemie. În acest context, raportul a recunoscut faptul că măsurile de limitare a răspândirii au avut efectul secundar negativ de a afecta capacitatea de implementare a reformelor în timpul perioadei de reexaminare și a remarcat că, în perspectiva viitorului, aceasta va fi esențială pentru sprijinirea și, acolo unde este necesar, accelerarea ritmului reformelor, odată cu începerea redresării economice.

([6]) Comisia Europeană: Raport privind supravegherea mai strictă – Grecia, mai 2020, Documentul instituțional nr. 127, mai 2020.

(9) În lumina reexaminării aprofundate realizate de Comisie în 2020 și pe baza unei evaluări efectuate de Comisie, Consiliul a examinat Programul național de reformă pentru 2020 și Programul de stabilitate pentru 2020. Consiliul a luat în considerare necesitatea de a combate pandemia și de a facilita redresarea economică, ca prim pas necesar pentru a permite o ajustare a dezechilibrelor. Acesta a recomandat ([7]) Greciei să ia toate măsurile necesare pentru a combate în mod eficace pandemia, inclusiv prin consolidarea rezilienței sistemului de sănătate, să creeze sisteme de șomaj parțial și să asigure un sprijin de activare eficace pentru a atenua impactul crizei pe plan social și pe planul ocupării forței de muncă, să introducă măsuri vizând furnizarea de lichidități și să promoveze investițiile publice și private într-o serie de domenii de investiții prioritare, cum ar fi tranziția verde și tranziția digitală. Consiliul a solicitat, de asemenea, autorităților să continue și să ducă la bun sfârșit reformele în conformitate cu angajamentele ulterioare aplicării programului, în vederea relansării unei redresări economice sustenabile, odată cu reducerea treptată a constrângerilor impuse ca urmare a pandemiei de COVID-19.

(10) Sectorul bancar din Grecia a devenit mai stabil și mai rezilient la șocuri după încheierea programului din cadrul Mecanismului european de stabilitate, însă persistă riscuri moștenite din trecut și importante vulnerabilități structurale, agravate de impactul negativ al pandemiei provocate de coronavirus. Băncile mențin un nivel adecvat de lichiditate, dar nivelul creditelor neperformante rămâne ridicat, el reprezentând, în decembrie 2019 ([8]), 68,5 miliarde EUR sau 40,6 % din expunerile brute din credite acordate clienților. Pandemia ar putea opri declinul treptat al stocului de credite neperformante, care s-a înregistrat după atingerea vârfurilor de 107,2 miliarde EUR în martie 2016 și de 71,2 miliarde EUR la finele lunii septembrie 2019. Pe lângă aceasta, șocul economic actual afectează strategiile bancare de reducere a creditelor neperformante și piața secundară a creditelor neperformante, precum și implementarea programului Hercule destinat să sprijine securitizarea acestor credite, după finalizarea cu succes a primelor tranzacții. Poziția de capital a băncilor elene este aliniată cerințelor reglementare, însă profitabilitatea acestora este scăzută și ele se confruntă cu o înăsprire a cerințelor de supraveghere și cu o creștere a nevoilor de capital pentru finanțarea procesului de reducere a creditelor neperformante pe termen mediu. Ca urmare a acestui fapt, băncile elene sunt în mod special expuse riscului de creștere a costurilor de finanțare și unei noi deteriorări a calității activelor din cauza pandemiei. Autoritățile au luat măsuri de sprijinire a accesului la finanțare al întreprinderilor afectate, în completarea inițiativelor luate la nivelul băncilor comerciale și al administratorilor de credite. Ele s-au angajat, de asemenea, să continue promovarea reformelor cruciale ale sectorului financiar și să îmbunătățească instrumentele existente dedicate rezoluției creditelor neperformante, având în vedere impactul negativ al pandemiei de COVID-19 asupra ritmului inițiativelor de reformă în curs și al celor din trecut. Aceste reforme, alături de revizuirea regimului fragmentat al insolvenței, pot contribui la atenuarea impactului pe termen mediu al crizei asupra gradului de îndatorare al sectorului privat.

(11) În pofida progreselor înregistrate în ultimii ani, Grecia se confruntă în continuare cu provocări majore în ceea ce privește mediul de afaceri și sistemul judiciar. Autoritățile depun în continuare eforturi pentru îmbunătățirea mediului de reglementare și stimularea competitivității, în ciuda priorităților în schimbare și a dificultăților întâmpinate din cauza pandemiei de COVID-19. În timp ce Grecia a făcut progrese în domenii precum reducerea timpului necesar pentru înregistrarea unei întreprinderi și întărirea protecției investitorilor minoritari, ea se află încă la mare distanță de pragul de performanță optimă în mai multe domenii (de exemplu, executarea contractelor, înregistrarea proprietăților, soluționarea cazurilor de insolvență etc.). Pandemia a servit drept catalizator pentru promovarea agendei privind guvernanța digitală, iar autoritățile s-au angajat să întreprindă acțiuni complementare pentru a ușura și mai mult sarcina administrativă a întreprinderilor și a cetățenilor.

(12) După ce a fost exclusă de la împrumuturi pe piața financiară în 2010, Grecia a început să recâștige accesul pe piață prin emisiuni de obligațiuni de stat începând cu luna iulie 2017. Randamentul obligațiunilor de stat grecești a început să se reducă ușor, după încheierea cu succes a programului MES în 2018, și a scăzut în mod semnificativ în 2019. De la debutul pandemiei, Grecia a emis cu succes atât bonuri de trezorerie, cât și obligațiuni pe termen lung, fapt care indică un acces susținut la finanțarea de pe piață, însă condițiile sale de împrumut rămân, în orice caz, expuse unei volatilități ridicate.

(13) Având în vedere cele de mai sus, Comisia concluzionează că sunt încă prezente condițiile care au justificat stabilirea unei supravegheri mai stricte în temeiul articolului 2 din Regulamentul (UE) nr. 472/2013. În particular, în ceea ce privește stabilitatea sa financiară, Grecia continuă să se confrunte cu riscuri care, dacă se concretizează, ar putea avea efecte de propagare negative asupra altor state membre din zona euro. Aceste efecte de propagare s-ar putea manifesta în mod indirect, prin impactul asupra încrederii investitorilor și, deci, asupra costurilor de refinanțare ale băncilor și entităților suverane din alte state membre din zona euro.

([7]) Recomandarea Consiliului din 20 iulie 2020 privind Programul național de reformă al Greciei pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de stabilitate al Greciei pentru 2020.

([8]) *Sursă*: Banca Greciei.

(14) Prin urmare, pe termen mediu, este necesar ca Grecia să adopte în continuare măsuri de combatere a surselor reale sau potențiale de dificultăți și să continue implementarea reformelor structurale pentru a sprijini o redresare economică solidă și sustenabilă, în vederea atenuării efectelor unei serii de factori moșteniți din trecut. Printre aceștia se numără recesiunea severă și prelungită înregistrată în timpul crizei; amploarea datoriei Greciei; vulnerabilitățile sectorului financiar al acestei țări; interdependența continuă, relativ puternică, dintre sectorul financiar și finanțele publice ale Greciei, inclusiv prin participații ale statului; riscul ca apariția unor tensiuni puternice în oricare dintre aceste sectoare să se propage în alte state membre, precum și expunerea statelor membre din zona euro la datoriile suverane ale Greciei.

(15) Pentru a combate riscurile rămase și pentru a monitoriza îndeplinirea angajamentelor luate în acest sens, pare a fi necesar și adecvat să se prelungească supravegherea mai strictă a Greciei, instituită în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 472/2013.

(16) Greciei i s-a oferit posibilitatea de a-și exprima opiniile cu privire la evaluarea realizată de Comisie, printr-o scrisoare trimisă la 24 iunie 2020. În răspunsul său din data de 29 iunie 2020, Grecia a fost, în linii mari, de acord cu evaluarea provocărilor economice cu care se confruntă, evaluare realizată de Comisie și care constituie baza pentru prelungirea supravegherii mai stricte.

(17) Grecia va continua să beneficieze de sprijin tehnic în temeiul Programului de sprijin pentru reforme structurale [astfel cum este prevăzut în Regulamentul (UE) 2017/825 al Parlamentului European și al Consiliului ([9])] și al legislației care îl va înlocui, pentru conceperea și punerea în aplicare a reformelor, inclusiv pentru continuarea și finalizarea reformelor-cheie, în conformitate cu angajamentele de politică monitorizate în cadrul supravegherii mai stricte.

(18) Comisia intenționează să colaboreze îndeaproape cu Mecanismul european de stabilitate, în contextul sistemului său de alertă timpurie, pentru punerea în aplicare a supravegherii mai stricte,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Perioada de supraveghere mai strictă a Greciei, instituită în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 472/2013 și activată prin Decizia de punere în aplicare (UE) 2018/1192, se prelungește cu o perioadă suplimentară de șase luni, începând cu 21 august 2020.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 29 iulie 2020.

Pentru Comisie
Paolo GENTILONI
Membru al Comisiei

([9]) Regulamentul (UE) 2017/825 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 mai 2017 de instituire a Programului de sprijin pentru reforme structurale pentru perioada 2017-2020 și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013 și (UE) nr. 1305/2013 (JO L 129, 19.5.2017, p. 1).